

Referat fra møte i Nasjonalt brukerråd (NBR) 26.04.23

Tid: 26.04. kl 12-16

Sted: Statped i Oslo, Gamle Hovsetervei 3 / digitalt (Webex)

Referent: Vibeke Fjeld

Deltakere fra brukerorganisasjonene

Trine Wigtil, SAFO, Handikappede Barns Foreldreforening (digitalt)

Eirik Dahl, SAFO, Norsk Forbund for utviklingshemmede (digitalt)

Sverre Fuglerud, FFO, Norges Blindforbund, vara (fysisk)

Hans-Petter Østreng, FFO, Hørselshemmedes Landsforbund (fysisk)

Marit Winjor, FFO, Hørselshemmedes Landsforbund (fysisk)

Trond Løvdok, FFO, ADHD Norge (digitalt)

Terje Holsen, FFO, Norsk Tourette Forening (fysisk)

Robyn Grønhaug, FFO, FFO sentralt (fysisk)

Per Gunnar Johnsen, FFO, Norges Døveforbund (fysisk)

Linda Djuve, FFO, Landsforbundet for utviklingshemmede og pårørende (fysisk)

Marianne Kufaas Sæterhaug, UngFunk, Unge Funksjonshemmede (fysisk)

Maren Hagen Fuglesang, UngFunk, Unge Funksjonshemmede (fysisk)

Deltakere fra Statped

Annemarie Bechmann Hansen, direktør

Kjell Håkon Andersen, divisjonsdirektør

Håkon Fenstad, kommunikasjonsdirektør

Walter Frøyen, divisjonsdirektør

Marit Elin Eide, divisjonsdirektør sak 11/2023 (digitalt)

May-Britt Monsrud, seniorrådgiver sak 12/2023 (digitalt)

Pål Merkesdal, seniorrådgiver sak 14/2023 (digitalt)

Vibeke Fjeld, sekretariat

Inger Larsen, sekretariat

Godkjenning av innkalling og saksliste

Innkalling og saksliste ble godkjent.

10/2023 Informasjon fra NBRs leder

Terje Holsen orienterte kort om at han i forkant av dagens møte har samarbeidet med Statped i forberedelsene, slik som ved forrige møte.

Henvendelse fra Faglig brukerråd for sammensatte lærevansker

Terje Holsen orienterte om at Faglig brukerråd for sammensatte lærevansker har meldt en sak til Nasjonalt brukerråd, på initiativ fra barne- og ungdomsutvalget i Norsk Tourette Forening. I saken foreslås det at det utarbeides en vikarmappe som skal bidra til en mer forutsigbar hverdag for barn og elever i møte med vikarer i skolen. Gjennom en vikarmappe får vikarer kort informasjon rundt ulike behov, avtaler og diagnoser i den aktuelle klassen.

Innspill i møtet:

- Dette er et veldig fint forslag.
- Det er viktig med balanse mellom individuell og generell informasjon.
- Det er viktig med elevens medvirkning til informasjonen som skal gis.

Statped kommenterte at de er glade for forslaget, og vil formidle forslaget til Utdanningsdirektoratet.

11/2023 Informasjon fra Statped

Annemarie Bechmann Hansen innledet og ba om at rådsmedlemmene melder fra hvis de heller ønsker informasjonssaker skriftlig.

1. Status for kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis Marit Elin Eide orienterte.

Oversikt over årets tildelinger foreligger ikke ennå. Det ser ut til å være en overgang fra tiltak knyttet til kartlegging til tiltak på det spesialpedagogiske området, spesielt innenfor sammensatte lærevansker og språk.

Forespørsler fra UH til Statped om behov for praksisnær kompetanse inn i tiltakene, har økt i forhold til i fjor. Statped deltar aktivt i regionale kompetansenettverk og samarbeidsfora.

Udir gjennomfører regionale erfaringskonferanser om kompetanseløftet til høsten.

2. Status sansetaputdanningen / masterutdanning syns- og audiopedagogikk Marit Elin Eide orienterte.

KD ønsker å jobbe frem mer bærekraftige utdanninger og vil ta kontakt med NTNU og eventuelt også andre UH-institusjoner om dette. Utdanningene må forankres i et UH-miljø som tilfredsstillende kravene i studietilsynsforordningen. Statped vil fortsatt bidra med praksisnær spesialpedagogisk kompetanse inn i utdanningene.

Mastermodulene på NTNU vil bli videreført inntil videre.

3. Arbeidet på sansetapområdet i forbindelse med tillegg nr 3 til tildelingsbrev 2021

Marit Elin Eide orienterte.

Statped har fått i oppdrag å ha dialog med kommuner og fylkeskommuner om systematisk ivaretagelse av sanseapområdet i hele barnehage- og opplæringsløpet.

Det er rigget en prosess for å ivareta oppdraget. Statped har invitert inn noen kommuner som kan bidra til å belyse temaet. Faglig brukerråd syn har gjennomført en workshop og gitt innspill til Statped. Tilsvarende vil bli gjennomført i faglig brukerråd hørsel, tegnspråk og kombinerte syns- og hørselsvansker/døvblindhet.

4. Status for elevkursarbeidet

Jf NBR-sak 07/2023. Walter Frøyen takket for mange og gode innspill fra brukerorganisasjonene. Endelig beslutning tas i Statpeds direktørmøte 4. mai.

Det vil bli sendt ut skriftlig informasjon om følgende to saker: Status for arbeidet med virksomhetsstrategi og Samarbeid med spesialisthelsetjenesten.

12/2023 Flerspråklighet og spesialpedagogikk

Bakgrunn for saken:

I forbindelse med utvikling av Statpeds virksomhetsstrategi er det ønske om å se nærmere på utfordringsbilder knyttet til flerspråklighet og spesialpedagogikk. Statped ber om innspill fra brukerrådet knyttet til kunnskapsgrunnlag når det gjelder fremmedspråklige barn og elever med særskilte behov. Det er i tillegg ønske om skriftlige innspill til saken i etterkant av møtet med en frist på 14 dager. Sendes til Vibeke Fjeld, vibeke.fjeld@statped.no

Walter Frøyen innledet kort om erfaringer fra Oslo kommune og utvikling av NSL (Norsk som læringsspråk) og NISK (Norsk intensivt språkkurs). May-Britt Monsrud holdt en kort presentasjon med bakgrunn i doktorgradsavhandlingen "One size does not fit all" og prøveforelesningen "Når blir flerspråklighet et spesialpedagogisk anliggende".

Innspill i møtet:

- Det er økende behov for kompetanse på fagområdet flerspråklighet og spesialpedagogikk
- Flerspråklighet er normalt på verdensnivå, men i Norge har vi relativt ung erfaring
- Sentralt å ivareta interseksjonelle perspektiver (knyttet til blant annet kjønn, etnisitet, religion og sosioøkonomiske forhold)
- Identitet er viktig, og tospråklighet kan være en god strategi for å lykkes
- Samisk spesialpedagogisk støtte (SEAD) er et flerspråklig felt, og Statped bør kunne nyttiggjøre denne kunnskapen overfor andre språkgrupper

- Behov for bevissthet på at mange har tegnspråk som førstespråk, norsk som første fremmedspråk og engelsk som andre fremmedspråk
- Ved utredninger kan det være utfordringer knyttet til bruk av tradisjonelle verktøy og til at foreldre er mindre flerspråklige enn barna

Terje Holsen ønsker å ta opp igjen saken på et seinere møte.

13/2023 En dør inn og tjenester fra Statped

Bakgrunn for saken: Nasjonalt brukerråd ønsker informasjon om Statpeds arbeid med «en-dør-inn» og er opptatt av at det skal være enklere å komme i kontakt med Statped ved behov for tjenester.

Walter Frøyen orienterte om nytt system for henvendelser til Statped.

Innspill i møtet:

- Ser ut til å være et godt prosjekt som det blir spennende å følge videre
- God strategi at Statped gir noe støtte i enkle saker når PPT ber om hjelp
- Det er en utfordring når foreldre mener at det er behov for tjenester fra Statped, men kommunen ikke søker
- Det er store forskjeller på kommuner og PP-tjenester når det gjelder kompetanse og kapasitet
- Heldigitale søknadskjemaer ble etterlyst

Statped svarte ut følgende i løpet av dialogen:

Alle har rett til å kreve at saken blir bedre opplyst. Kommunen er pliktsubjektet, Statped er ikke en lovpålagt tjeneste og foreldre kan ikke søke direkte til Statped.

Statped ga i 2022 avslag på 9 % av sakene. Dette er saker som ikke hører hjemme verken i fht gammelt eller nytt mandat. Statped går alltid i dialog med kommunene når det gis avslag.

Statped skal bistå når kommuner mangler kompetanse, men skal ikke kompensere for kapasitetsutfordringer.

Statped kommer tilbake med informasjon om heldigitale søknadsskjemaer.

14/2023 Brukerundersøkelsen 2022

Bakgrunn for saken: Statped ønsker å presentere Statpedundersøkelsen som ble gjennomført i 2022. Statped ønsker dialog om hovedfunnene og innspill til videre arbeid med brukerundersøkelser. [Lenke til Statpedundersøkelsen på statped.no](https://statped.no)

Pål Merkesdal orienterte om sentrale resultater og at det er utfordring med lav svarprosent fra brukere.

Innspill i møtet:

- Statped har grunn til å være godt fornøyd med resultatene
- Undersøkelsen sier noe om kjennskap til Statped blant de som faktisk bruker Statped - hva med de som ikke har kjennskap i det hele tatt?
- Bekymringsfullt at masterstudenter i spesialpedagogikk har liten kjennskap til Statped
- Blir resultatene fra brukerne sett i sammenheng med kommuneresultatene?
- Hva kan gjøres for å få høyere svarprosent? Kan man se på utsendingsmåte?
- Kan det ligge i bunn i tjenesteavtalen med kommunen, at det skal svares på slike undersøkelser?

15/2023 Kategorisk og relasjonelt perspektiv i spesialpedagogikken

Bakgrunn for saken: Thomas Nordahl med flere har beskrevet to grunnleggende perspektiver i spesialpedagogikken: det kategoriske og det relasjonelle perspektivet. Det kategoriske perspektivet er sterkt individentsentrert og knyttet til de vansker eller skader som den enkelte elev har. Det relasjonelle perspektivet legger vekt på at flere av de individuelle problemene har sin årsak i samfunnets og skolens struktur.

Det legges opp til en dialog og refleksjoner rundt hvordan disse to perspektivene framstår i dag som ideologier og praksis i kunnskapssektoren

Walter Frøyen og Terje Holsen innledet.

Innspill i møtet:

- Temaet er viktig for alle vanskeområder i Statped
- Det er viktig å være bevisst begge perspektiver for å forstå både bruker og systemet rundt
- Det er viktig å ha med seg begge perspektivene ved individrettet spesialpedagogisk tilrettelegging
- Organisering av PPT-tjenesten kan ha betydning for hvilken kompetanse det er tilgang til (generell spesialpedagogisk kompetanse eller spesialisert kompetanse knyttet til individuelle behov)
- Spisskompetansen hos Statped vil alltid være kategorisk, og det er viktig å ta vare på den fremover
- Medelevers kompetanse er relevant for det relasjonelle perspektivet
Inkludering: dra veksler på også medelever rundt eleven, systemet spilte på lag.
- Sakkyndigvurdering må skrives av en som har kompetanse på fagfeltet
- Nevrofeltet er gradvis i ferd med å forstås annerledes (f.eks. omklassifiseres Tourettes syndrom fra gruppe F (psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser) til gruppe G (sykdommer i nervesystemet) i ICD 11, dvs. en overgang fra

psykiatri til somatikk) og dette vil også påvirke det spesialpedagogiske fagfeltet

- Bedre tverrfaglig innsats i flere kommuner gjør at de får med seg flere perspektiver og har mange innganger til å løse utfordringer

16/2023 Eventuelt

1. Innspill til Opplæringsloven

Meldt inn av Sverre Fuglerud:

Minnet på at muligheten til innspill er nå, fristen til utdannings- og forskningskomiteen er 11.5.

FFO og Unge funksjonshemmede har laget omfattende innspill, disse vil bli sendt til NBR.

2. Brukermedvirkning i de faglige brukerrådene og Brukerkonferansen

Meldt inn av Sverre Fuglerud:

Brukermedvirkning: Brukerrepresentantene må kunne ta opp saker de ønsker i sine råd, jf. sak som var blitt avvist i faglig brukerråd syn.

Leder Terje Holsen konkluderte med at saken må diskuteres/tas opp i et senere møte. Statped vil også følge opp internt.

Brukerkonferansen: Brukerrepresentantene i programkomiteen ønsker en panelsamtale med stortingspolitikere, mens Statped ikke ønsker dette.

Leder Terje Holsen konkluderte med at det bør tas en bredere diskusjon før neste års brukerkonferanse, gjerne i et NBR-møte i høst.

Statped kommenterte at det skal foretas en evaluering av brukerrådene til høsten.